

Marcin Piwnicki

"Śmierć i wieczne istnienie", Michał
Kaszowski, Katowice 2008 :
[recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 47/2, 265-269

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Ks. Michał Kaszowski, *Śmierć i wieczne istnienie*, Katowice 2008, „Vox Domini”, ss. 336.

„Śmierć jest czymś bolesnym, przerażającym. Ale co by było, gdyby śmierci nie było?” (s. 11) Tym intrygującym stwierdzeniem Ks. Michał Kaszowski, rozpoczyna swoją książkę dotyczącą problemu śmierci w życiu człowieka. Tytuł publikacji, *„Śmierć i wieczne istnienie”*, wskazuje jednocześnie na treść książki jak i poglądy Autora, który wbrew niektórym, „postępowym” teologom, wyraźnie stwierdza, że po śmierci jest dalsze istnienie.

Autor omawianej publikacji, ks. Michał Kaszowski, jest doktorem teologii, pracującym w Katedrze Pedagogiki Religijnej i Katechetyki Wydziału Pedagogicznego Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie oraz wykładowcą teologii dogmatycznej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego. Jest także autorem słynnej witryny internetowej www.teologia.pl, będącej kopalnią wiedzy teologicznej. Większość zamieszczonych na niej treści teologicznych dostępna jest również w wersji audio (format .mp3), a także w innych językach, takich jak: angielski, francuski, włoski, hiszpański, niemiecki i rosyjski.

Prezentowana książka jest pierwszą częścią przygotowywanej serii publikacji dotyczących zagadnień związanych z ostatecznymi rzeczami człowieka i końcem świata. We wstępie Autor zapowiada, że w dalszych tomach będą omówione zagadnienia takie jak: sąd szczegółowy, niebo, czyściec, piekło, Sąd Ostateczny, Paruzja czy Królestwo Boże.

Na łamach sześciu pierwszych rozdziałów swej książki Autor wyjaśnia istotę śmierci i jej znaczenie w życiu ludzkim. Po grzechu pierworodnym jest ona przejawem wielkiego miłosierdzia Bożego. Co by było, gdyby zdeprawowany człowiek miał dostęp do rajskiego drzewa życia (por. Rdz 3, 22-23)? Wyrzucenie człowieka z Raju, uniemożliwienie mu pożywania owoców drzewa życia wyraża symbolicznie fakt, że człowiek stał się istotą śmiertelną.

Bóg wiedział, że zdeprawowana ludzkość nie będzie na ziemi szczęśliwą, gdyż człowiek bez łaski Bożej może jedynie „produkować” zło. Dopiero Chrystus uratował ludzkość od wiecznej zguby czyniąc ze

swojej śmierci na krzyżu narzędzie zbawienia. Chrystus, przez dzieło Odkupienia, nadał śmierci nowy sens. Ten kto umiera w Chrystusie, w Nim również zmartwychwstaje, stając się dziedzicem wielkiego szczęścia – przebywa z Bogiem Ojcem w niebie. Paradoksalnie więc, śmierć będąca karą za grzech – dla tych, którzy przyjmują łaskę Chrystusa – jest bramą do szczęścia wiecznego. Ten tylko, kto świadomie i dobrowolnie lekceważy Boga i Jego łaskę – skazuje się na potępienie – wieczne istnienie bez Boga.

Trzeci i czwarty rozdział swej książki Autor poświęcił ukazaniu dobrodziejstw płynących z faktu śmierci w życiu człowieka. Śmierć nazywa nauczycielką życia, która otwiera oczy na Boga i drugiego człowieka, uczy refleksyjności nad swym życiem, nad celem i sensem stworzenia, nad wiecznością. Doświadczenie śmierci pozwala odkryć jak wielką wartością jest życie. Śmierć staje się stratą jedynie wtedy, pisze Autor książki, gdy ktoś nie zmienia siebie na lepsze. Czwarty rozdział książki kończy się analizą podejmowanych prób zagłuszenia „głosu” śmierci we współczesnym świecie.

Dlaczego zakryta jest przed człowiekiem godzina jego śmierci? Jaki przekaz niesie śmierć Judasza? Czego uczy nas śmierć najbliższych? Co mówi nam o przeżywaniu śmierci Maryja, stojąca pod krzyżem, na którym umierał Jezus? Odpowiadając na te i na wiele innych podstawowych pytań dotyczących śmierci, Autor próbuje ukazać jakie mogą być – paradoksalnie – wspaniałe owoce przeżytej śmierci bliskich. Zdarza się bowiem, że doświadczenie śmierci zespała i jednoczy rodzinę, kończy spory, rozbudza wdzięczność za to, czego dokonali zmarli w życiu swoich bliskich. Ks. Kaszowski, czerpiąc zapewne z kapłańskiego doświadczenia zauważa, że „przeżycie odejścia osób drogich sercu uwarściwia na cierpienie przeżywane przez innych ludzi, uczy współczucia, skłania do udzielania im pomocy” (s. 73), a także rozwija w człowieku głęboką miłość opiekuńczą.

Kolejne rozdziały mówią o różnych formach śmierci, wyjaśniają pojęcia biblijne na temat duszy i grzechu, to, jak rozumieć należy „śmierć” nieśmiertelnej duszy ludzkiej, na czym polega „trwanie w śmierci” (por. 1 J 3, 14), czym jest „druga śmierć” (Ap 21,8), a także, zostało wyjaśnione pojęcie „śmierć śmierci”. Autor podkreśla, że nie-

zmiernie ważne jest uzmysłowienie sobie tego, że w momencie śmierci człowiek nie jest unicestwiany. Życie człowieka zmienia się, jego ciało podlega zniszczeniu - lecz mimo rozkładu ciała życie człowieka się nie kończy. Żyje bowiem jego dusza, która jest natury duchowej. Dusza – w momencie śmierci oddziela się od ciała, by spotkać się z Bogiem. To właśnie duchowa natura ludzkiej duszy umożliwia jej egzystencję na wzór innych istot duchowych – Boga, aniołów czy Matki Bożej.

Fakt istnienia duszy ludzkiej po śmierci rodzi wiele pytań: co dzieje się z ludzkim „ja”? Czy w wieczności człowiek pozostaje sobą? Jaki jest kształt ludzkiej świadomości po śmierci i jaką pełni funkcję? Czy po śmierci ciała dusza może się uczyć? Czy dusze naszych zmarłych wiedzą co się dzieje obecnie na ziemi? Czy zmarli znają przyszłość? To jedynie wybór nielicznych pytań, na które odpowiada ks. Michał Kaszowski.

Niezmiernie ciekawe są rozważania Autora na temat przestrzeni i czasu oraz konsekwencji przekroczenia tych dwóch wymiarów przez nieśmiertelne dusze. Obala niezgodne z nauczaniem Kościoła hipotezy stawiane przez „eschatologię zrealizowaną”, a także omawia proces dojrzewania w miłości, w której zmarłym pomagają żyjący na ziemi lub będą w stanie pomóc ci, którzy się dopiero narodzą.

Książka kończy się pięcioma rozdziałami, poświęconymi wyjaśnieniu błędnych nauk na temat śmierci. W pierwszym rzędzie Autor omawia teorię reinkarnacji, stwierdzając z całą mocą, że nie ma nowych wcieleń duszy ludzkiej. Jest to fałszywa nauka mająca na celu usypianie sumień i wprowadzanie relatywizmu moralnego. Nauka o reinkarnacji głosi bowiem, że wszyscy kiedyś dostąpią tego samego celu – jedni wcześniej, a drudzy później – zjednoczenia z „boską energią kosmiczną”. Na łamach dwóch rozdziałów (rozd. 30 i 31) ks. Kaszowski wyjaśnia dwie błędne teorie – materialistyczną i tzw. „teorię śmierci totalnej” – które opierają swoje argumenty na przekonaniu o braku duszy w człowieku lub jej śmierci wraz ze śmiercią ciała.

Dwa ostatnie rozdziały książki przybliżają czytelnikowi, w bardzo przystępny sposób – metody manipulacji używane przez niektórych teologów do budowania „oryginalnych” hipotez. Autor stoi na stanowi-

sku, że są to zabiegi niegodne, uwłaczające godności teologa, ale także tych, do których kierują oni swoje rozważania. Manipulacje związane z tekstem Pisma Świętego i wypowiedziami Urzędu Nauczycielskiego Kościoła prowadzą do zniekształcania prawdy objawionej i podważają autorytet Boga.

Omawiając zagadnienia dotyczące śmierci Autor opiera się przede wszystkim na Bożym objawieniu i Tradycji, gdyż jedynie Bóg posiada w pełni prawdziwą wiedzę o zjawisku śmierci. Stwórca człowieka wie absolutnie wszystko o jego życiu, umieraniu i losie poza granicami ziemskiego istnienia. Strażnikiem i przekazicielem Bożej prawdy jest Kościół, który kierowany przez Ducha Świętego bezbłędnie przekazuje ją kolejnym pokoleniom.

Nowatorskim pomysłem zastosowanym przez Autora jest podpieranie orzeczeń Kościoła i Tradycji opiniami współczesnych autorów (np.: Raniero Cantalamessa OFM Cap, Bernard Sesboüé SJ, George Weigel, ks. Jan Twardowski, Jacques Fesch) lub treścią doświadczeń mistycznych i objawień prywatnych (np.: św. Faustyna Kowalska, św. Brygida Wielka, Adrienne von Speyr, Maria Valtorta, Gabriela Bossis).

Prezentowany tom został podzielony na 33 rozdziały. Każdy rozdział zaopatrzony jest w tytuł, treściwy i krótki wstęp do zagadnień omawianych w danym rozdziale, a następnie omówienie tematu. Omówione w danym rozdziale zagadnienie zostało podzielone na poszczególne problemy. Wstępem do danego problemu jest sformułowane pytanie – a jest ich w całej książce aż 307 – na które następnie Autor odpowiada. „W kilku słowach...” kończy każdy rozdział, by w zwięzły sposób podsumować poruszane w danej partii zagadnienia.

Zastosowany układ książki pozwala szybko odnaleźć poszukiwane zagadnienie oraz uzyskać na nie odpowiedź. Treść książki jest bardzo przejrzysta, zastosowany krój i wielkość czcionki ułatwia czytanie. Dodatkowym plusem jest umieszczenie przypisów na dole każdej strony, co umożliwia szybkie odnalezienie źródła cytatu bądź zaczerpniętej myśli.

Podsumowując, należy stwierdzić, że publikacja ks. Michała Kaszowskiego jest nowatorskim i wszechstronnym opracowaniem zagadnienia śmierci człowieka. W dobie pluralizmu poglądów na sens życia docze-

snego i przyszłego potrzebne są publikacje, które w świetle nauczania Kościoła pozwalają uporządkować i umocnić wiarę, i które są pomocą w prowadzeniu rozmów na tak ważne tematy. Szczególnie cenne jest to, że autor demaskuje fałszywe opinie rozpowszechniane przez niektórych „oświeconych” teologów, a które powodują wiele nieporozumień w budowaniu właściwego etosu chrześcijanina. Jedynym minusem, który mogę dostrzec w omawianej publikacji to brak *imprimatur* lub *nihil obstat* odpowiednich władz kościelnych.

Należy oczekiwać, że kolejne tomy dotyczące eschatologii katolickiej w wyczerpujący sposób przedstawią współczesnemu czytelnikowi naukę Kościoła o rzeczach ostatecznych człowieka i świata.

Marcin Piwnicki SVD

Formacyjna rola szkoły katolickiej. XV lecie „Gdyńskiego Katolika” 1992-2007. Pr. zb. pod red. ks. Wojciecha Cichosza, Gdynia 2007, ss. 348.

W czerwcu po raz drugi wybieraliśmy posłów do Parlamentu Europejskiego. Instytucji wspólnoty, którą od 2004 roku współtworzymy z kilkunastoma innymi krajami kontynentu.

Na przestrzeni tych pięciu lat dokonywała się swoista wymiana dóbr między Polską a pozostałymi krajami Unii Europejskiej za równo na płaszczyźnie materialnej jak i niematerialnej.

Współcześnie w procesie zdobywania przez obywatela dobra duchowego jakim jest wiedza, wrażliwość społeczna i świadomość swojej roli w świecie dużą rolę odgrywa system oświaty.

Jan Paweł II w encyklice *Fides et ratio* przypomina jednak, że człowiekowi do humanitarnego posługiwania się wiedzą i rozumem potrzeba czegoś jeszcze:

„Wiara i rozum są jak dwa skrzydła, na których duch ludzki unosi się ku kontemplacji prawdy. Sam Bóg zaszczerpił w ludzkim sercu pragnienie poznania prawdy, którego ostatecznym celem jest poznanie Jego samego, aby człowiek – poznając Go i miłując – mógł dotrzeć także do pełnej prawdy o sobie”.